

які були вкриті ліс. рослинністю (зруби, згарища тощо). Вони підлягають залісненню протягом не більше 2-х років. Знищені ліс. культури відновлюються наступного року. Терміни відновлення можуть бути продовжені у зв'язку з необхідністю ліквідації наслідків стихії (вітровал, пожежа, засуха тощо) органом виконавчої влади з питань ліс. госп-ва АРК, відповідними тер. органами центр. органу виконавчої влади з питань ліс. госп-ва.

На ліс. ділянках, зайнятих чагарниками, низькопродуктивними і малоцінними деревостанами, відновлення більш цінних високопродуктивних деревостанів здійснюється шляхом реконструкції та проведення лісокулт. робіт.

На відновлення водних ресурсів спрямовуються відповідно до ВКУ держ. управління і контроль у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів (розд. II, ст. 12–32), стандартизація і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів (ст. 33–41), ін. приписи ВКУ.

На відновлення якості зем. ресурсів спрямовані норми ЗКУ та зак-ва, якими передбачено проведення рекультиватії земель, тобто комплексу робіт, що передбачають відновлення продуктивності і народногосп. цінності порушених земель при виконанні геолого-розвідувальних, будівельних та ін. робіт, які призводять до порушення ґрунтового покриву, гідрологічного режиму місцевості, створення техногенного рельєфу та ін. якісних змін стану земель.

Природоресурсне зак-во передбачає ін. форми В. п. р. щодо окремих компонентів природ. ресурсів, які підляга-

ють відтворенню та відновленню їх якості.

Лит.: Басай О. В. Поняття відтворення природних рослинних ресурсів // Актуальні проблеми держави і права, 2011, вип. 61.

В. І. Андрейцев.

ВІДНОВНА ВАРТІСТЬ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ – вартість робіт щодо усунення пошкоджень, спричинених зеленим насадженням, яка визначає їх цінність, включаючи витрати на відновлення стану, який існував до пошкодження.

Порядок нарахувань та виплат щодо В. в. з. н. регулюється спец. зак-вом: Методикою визначення В. в. з. н., затв. наказом Мінрегіон України № 127 від 12 трав. 2009; Правилами утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затв. Мінбудархітектури України від 10 квіт. 2006 № 105; ЗУ «Про благоустрій населених пунктів»; Порядком видалення дерев, кущів, газонів і квітників у населених пунктах, затв. постановою КМУ від 1 серп. 2006 № 1045.

До зелених насаджень належать: деревна, чагарникова, квіткова та трав'яна рослинність природ. і штучного походження на визначеній території населеного пункту.

Негативні наслідки матеріального характеру, спричинені зеленим насадженням, є досить умовними, тому грошовим еквівалентом неможливо визначити весь розмір екол. шкоди. Деякі об'єкти росл. світу взагалі не підлягають відновленню.

Визначення розміру шкоди, завданої об'єктам росл. світу в межах населених пунктів, та її відшкодування здійсню-

ються відповідно до постанови КМУ від 8 квіт. 1999 № 559 «Про таксі для обчислення розміру шкоди, заподіяної зеленим насадженням в межах міст та інших населених пунктів».

Методика В. в. з. н., встановлює механізм визначення В. в. з. н. (дерев, кущів, газонів, квітників) у населених пунктах, що підлягає сплаті при видаленні зелених насаджень або при їх втраті у зв'язку із відведенням зем. ділянки у встановленому порядку юрид. або фіз. особи.

Визначення В. в. з. н. здійснюється комісією, створеною відповідно до Порядку, яка складає акт обстеження зелених насаджень, що підлягають видаленню. Доцільність і можливість пересадки дерев та кущів, які підлягають видаленню, визначається комісією при їх обстеженні та оцінці. У разі видалення зелених насаджень на підставі повідомлення, декларації про початок виконання будівельних робіт чи дозволу на виконання будівельних робіт розмір їх відновної вартості зменшується на суму, передбачену в проєктній документації на озеленення прибудинкової території.

Відновна вартість дерев та кущів складається із вартості їх створення (посадки) та утримання за попередні роки з урахуванням характеристик, які визначають їх цінність, за такою формулою:

$$V_B = V_{\text{ств}} + V_y,$$

де: V_B – відновна вартість дерев та кущів; $V_{\text{ств}}$ – вартість створення (посадки) дерев та кущів (комплексу робіт зі створення і догляду за ними у період приживлення); V_y – вартість утримання

дерев та кущів за попередні роки з урахуванням характеристик, які визначають їх цінність.

Визначення вартості створення дерев та кущів здійснюється відповідно до вимог держ. будівельних норм і правил та передбачає визначення вартості робіт із підготовки механізованим або ручним способом стандартних місць садіння дерев та кущів, їх садіння і догляд за ними протягом дворічного періоду приживлення та вартості посадкового матеріалу.

Вартість утримання дерев та кущів протягом року визначається на основі економічно обґрунтованих планових витрат на виконання робіт з їх річного утримання згідно з технол. картами з урахуванням прибутку та податку на додану вартість.

Розрахунок вартості утримання дерев та кущів протягом року здійснюється на нормат. основі відповідно до економічно обґрунтованих планованих витрат, а також на підставі держ. і галузевих нормативів (норм) витрат матеріальних і паливно-енергет. ресурсів, техн.-екон. розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), норм і нормативів з оплати праці.

Витрати, об'єктивне нормування яких неможливе, розраховуються з урахуванням економічно обґрунтованих планових витрат за попередній рік, прогнозу індексу зміни цін виробників та на підставі планованих кошторисів.

До економічно обґрунтованих планованих витрат включаються: планована виробнича собівартість робіт та адм. витрати.

Відновна вартість газонів розраховується із урахуванням вимог держ. стандартів, норм і правил та застосуванням коефіцієнтів функціональної належності, якісного стану та зонального розподілу території населеного пункту за формулою:

$$V_v = V_{\text{ств}} \times K_{\text{ф}} \times K_{\text{я}} \times K_{\text{з}},$$

де: V_v – відновна вартість газонів; $V_{\text{ств}}$ – вартість створення газонів; $K_{\text{ф}}$ – коефіцієнт функціональної належності; $K_{\text{я}}$ – коефіцієнт якісного стану; $K_{\text{з}}$ – коефіцієнт зонального розподілу території населеного пункту.

О. М. Ткаченко.

ВІДТВОРЕННЯ ВОДНИХ ЖИВІХ РЕСУРСІВ – природ. або штучне (акліматизація, переселення) поновлення чисельності популяцій (ретрансформація) водних живих ресурсів, які скорочуються у процесі їх вилову або природ. смертності. Природ. В. в. ж. р. не забезпечує задоволення потреб країни. У зв'язку з цим важливого значення зараз набуває їх штучне відтворення. В. в. ж. р. здійснюється на підставі ЗУ «Про тваринний світ» від 13 груд. 2001; Інструкції Держ. комітету рибного госп-ва України від 15 січ. 2008 «Про порядок здійснення штучного розведення, вирощування риби інших водних живих ресурсів та їх використання в спеціальних товарних рибних господарствах»; наказу Мінагрополітики України від 7 лип. 2012 «Про затвердження Порядку штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів та їх використання» та ін. В. в. ж. р. також розглядається як: постійне відновлення, відшкодування природ. і штучним шляхом водних живих ресурсів, які були

спожиті або видобуті з природ. середовища. Осн. організац.-прав. формами В. в. ж. р. є нерестово-вирощувальні госп-ва, риборозплідники, рибоводні заводи, виробничо-акліматизаційні станції, рибоводно-меліоративні станції та ін.

В. в. ж. р. може бути як природ., так і штучним. Природ. слід вважати біол. процес, що забезпечує існування розмаїття водних живих ресурсів шляхом їх природ. розмноження. Характерною особливістю людської діяльності в цьому процесі є здійснення заходів зі створення й поліпшення умов для природ. відтворення. Штучне В. в. ж. р. є засобом забезпечення природ. відтворення. Це планомірна, науково обґрунтована діяльність компетентних держ. органів, спрямована на підтримку природ. відтворення шляхом виведення мальків і молодняка риб та ін. водних живих ресурсів, напр., зі штучно заплідненої ікри в спец. умовах і послідовного випуску їх у водойми з метою відновлення й поповнення водних живих ресурсів. Таке В. в. ж. р., на відміну від природ., здійснюється за активною діяльністю людини, тому тут значно збільшується роль права, що визначає міру дозволеної й належної поведінки індивідів і колективних утворень.

Для послаблення різних негативних чинників на природ. і штучне відтворення необхідна прав. охорона процесу В. в. ж. р. Вона зводиться до попередження, виявлення, нейтралізації впливу людської діяльності або природ. процесу на розмноження водних живих ресурсів шляхом застосування дозволяючих, обмежувальних, заборонних та каральних норм права. Прав. охорона